

Zpráva o stavu lidských práv AI 2017/18

Česká republika

Vláda se odmítla podílet na povinných kvótách stanovených EU pro relokování uprchlíků. Navzdory reformám jsou romští žáci ve školách nadále segregováni. Vstoupil v platnost dodatek umožňující obcím vyhlásit zóny "sociálně patologického chování" s omezeným přístupem k příspěvkům na bydlení.

Diskriminace - Romové **právo na vzdělání**

Rok po reformě systému základního vzdělávání, jehož cílem bylo usnadnit začlenění žáků ze znevýhodněného prostředí do běžných škol, se romské děti nadále potýkají s diskriminací v přístupu ke vzdělání. V červenci vláda zveřejnila údaje, ze kterých vyplynulo, že více než 24% romských žáků je nadále vzděláváno v etnicky segregovaných školách.

V březnu okresní soud nařídil jedné základní škole v Ostravě, aby se omluvila dvěma romským žákům. Škola odmítla zaregistrovat žáky v roce 2014 s tvrzením, že dosáhla plné kapacity. Zákonní zástupci těchto žáků si stěžovali, že ředitel ospravedlňuje svoje rozhodnutí tvrzením, že neromští rodiče by mohli začít s převáděním svých dětí z této školy jinam, protože v této třídě už registrovali devět romských žáků. Soud konstatoval, že strach z přemístování většinové populace nemůže ospravedlnit zacházení se žáky na základě jejich etnické příslušnosti.

Právo na bydlení

V červenci vstoupil v platnost dodatek k Zákonu o sociálních dávkách a desítky obcí oznámily omezení přístupu k příspěvkům na bydlení. Tato novela umožňuje obcím vyhlásit zóny "společensky patologického chování", kde je obyvatelům omezeno nárokování některých příspěvků na bydlení. To bude mít dopad na nové nájemníky nebo na ty, kteří se stěhují v rámci těchto zón. Nevládní organizace se obávají, že nové nařízení neúměrně postihne Romy a chudé lidi.

Uprchlíci a žadatelé o azyl

Česká republika přijala pouze 12 žadatelů o azyl z 2 691, kteří jí byli přiděleni v rámci Programu EU pro nouzové relokace v roce 2015. Jeho cílem bylo do konce roku přemístit uprchlíky z Řecka a Itálie. V červnu zahájila Evropská komise proti České republice, Polsku a Maďarsku "soudní řízení za nesplnění povinnosti," týkající se odmítnutí účasti ve výše uvedeném programu. V červenci vláda prohlásila, že nepřijme žádné další žadatele o azyl. V prosinci se Evropská komise rozhodla vystupňovat tlak vůči všem třem zemím a postoupila jejich případy k Soudnímu dvoru Evropské unie.

Do konce roku 2017 bylo v ČR podáno 974 žádostí o mezinárodní ochranu. Třináct osob bylo úspěšných, 79 žádostí bylo zamítnuto. Šestnácti žadatelům o azyl z Afghánistánu bylo odmítnuto prodloužení jejich dočasné ochrany. Vláda argumentovala označením některých oblastí v Afghánistánu jako "bezpečných," navzdory důkazům o opaku a násilí, které v průběhu roku v Afghánistánu nadále eskalovalo.

Rasismus a xenofobie

Vysocí vládní představitelé, včetně prezidenta, se vyjadřovali xenofobně o uprchlících a migrantech. Během předvolební kampaně ministr vnitra prezentoval jako úspěch restriktivní politiku, která vedla uprchlíky k tomu, aby se vyhnuli České republice.

Policie v únoru přerušila vyšetřování úmrtí Roma v restauraci v Žatci z roku 2016. Prý nebyl spáchán žádný trestný čin. Muž zemřel poté, co kvůli údajně agresivnímu chování zasáhla policie a někteří hosté. Rodina oběti podala stížnost s tím, že šetření nebylo důkladné. Jejich právník kritizoval policii za to, že nezajistila místo činu a důkazy.

V květnu komisař Evropské rady pro lidská práva naléhavě žádal české úřady, aby odstranily vepřín z místa bývalého nacistického koncentračního tábora v Letech u Písku. Většinu obětí tam tvořili Romové. Zatímco oceňoval úsilí vlády zakoupit pozemek, komisař byl zároveň znepokojen délkou procesu a opakovaného selhání vlády ohledně odstranění vepřína a vytvoření památníku jako opatření na odškodnění Romů, kteří tam trpěli a zemřeli během 2. světové války. V listopadu vláda podepsala smlouvu o odkoupení pozemků od majitele vepřína a zavázala se vybudovat památník.

Bezpečnost a lidská práva

Česká republika pokračovala ve vývozu zbraní do zemí, kde existuje značné riziko, že tyto zbraně mohou být použity k páčání nebo umožnění závažného porušování lidských práv, včetně protiprávního použití síly proti protestujícím nebo opozičním skupinám. V květnu na brněnském zbrojařském veletrhu prezident republiky uvedl, že český zbrojní průmysl potřebuje "vyvážet globálně." Popřel tím tak fakt, že země má odpovědnost zabránit zpětnému vývozu jejího materiálu do zemí, které "nejsou bezpečné."